

Lammergier op Wageningse snijtafel

De zeldzame lammergier die Nederland eind april aandeed, lag na een etmaal dood naast een spoorlijn. Dierecologen Hugh Jansman en Ralph Buij onderzochten de vogel.

Met een maximale spanwijdte van zo'n 2,80 meter is de lammergier de grootste vogelsoort van Europa. Pas twee keer eerder deed zo'n vogel Nederland aan. Eentje ervan overleefde dat niet vanwege een windturbine en ook met deze vogel – een in het wild geboren exemplaar, een primeur – liep het niet goed af.

'Wat we aantreffen in hun lichaam, zegt veel over het hele ecosysteem'

De accelerometer in de gps-zender van het dier meldde een *flatline* (= geen beweging meer) op een onheilspellende locatie: de spoorlijn bij natuurgebied de Oostvaardersplassen. Hans Pohlmann, voorzitter van de Vulture Conservation Foundation,

trof er de roofvogel dood aan. 'Op basis van de wolk veertjes die er ligt, is ze geraakt door een trein en circa 20 meter weggeslingerd', concludeerde hij. Het post mortem-onderzoek van Hugh Jansman, geassisteerd door onderzoeker en roofvogel-liefhebber Ralph Buij, onderschrijft die aannamen. 'De schedel, de vleugels, de poten: álles was gebroken. Het moet een enorme klap zijn geweest', vertelt Buij.

Hagel

Ook zagen ze beschadigingen in het verenkleed die kunnen duiden op een beschieting met hagel. Buij kan die verdenking inmiddels ontkrachten. 'Mijn collega Sander Moonen en ik hebben de vogel later door de röntgen gehaald. Daarop was maar één hagelfragmentje te zien en op een dusdanige positie in het lichaam dat zij het waarschijnlijk via voedsel heeft binnengekregen.'

Het post mortem bracht nog iets bijzonders aan het licht: een blijkbaar net verorberd stuk hertenpoot, dat door de kracht van de botsing de huid van de gier had doorboord. De poot was vrijwel volledig intact – de vacht en het hoefje zijn nog gaaf – en indrukwekkend groot: 43 centimeter lang. 'We waren met z'n allen verbaasd zo'n enorm stuk aan te treffen.'

Orgaanbemonstering, onder meer van lever en nieren, moet later uitwijzen of deze lammergier nog meer verrassingen in petto heeft. 'Dit soort grote roofvogels staat aan de top van de voedselketen. Gifstoffen stapelen zich op in hun lichaam. Dat maakt ze razend interessant voor ecologisch onderzoek', legt Buij uit. 'Ze zijn een soort *early warning system*. Wat we aantreffen in hun lichaam,

Ralph Buij toont de indrukwekkende spanwijdte • Foto Sander Moonen / Hugh Jansman

zegt veel over het hele ecosysteem: welke soorten chemische vervuiling zijn er en in welke mate. Als het slecht gaat met de roofvogelstand, is er lager in de voedselketen iets aan de hand! Daarom is het een buitenkans om zo'n grote roofvogel te kunnen onderzoeken, vindt hij. 'De meeste grote vogels sterven anoniem.'

Naturalis

Het is niet de eerste keer dat een lammergier op de Wageningse onderzoekstafel belandt. Jansman en consorten onderzochten in 2021 ook het windturbine-slachtoffer. Maar het blijft indrukwekkend, beaamt Buij: 'Een lammergier is echt een knoepert van een vogel.'

Of deze vogel straks in opgezette vorm in een museum te zien zal zijn, net zoals die eerdere lammergier, is nog niet bekend. 'Maar Hugh heeft het onderzoek bewust heel netjes aangepakt; opzetten is nog goed mogelijk. En Naturalis mailde al. Dus wie weet!' ME